

Software Asset Management: van kostenpost naar asset

In opdracht van het Ministerie van EZ onderzoekt onderzoeksbureau Nolan Norton Institute de haalbaarheid van een marktinitiatief tot verbetering van de strategische inzet van software. Mogelijke follow up is een meerjarig activiteitenplan, op te stellen door bedrijfsleven en kennisinfrastructuur. Aanleiding vormt de breed gedragen opvatting dat met de inzet van software nog veel mis gaat. Met name ook de automatiseringsbranche acht een efficiencyslag noodzakelijk. En van de oplossingsrichtingen vormt de introductie van Software Asset Management binnen organisaties. Cic-online sprak met prof. dr. Chris Verhoef, afdeling Information Management and Software Engineering aan de VU.

Wat is het kernprobleem van de inzet van software? Verhoef meent dat het nauwelijks mogelijk is dit in n zin te omschrijven. Er is een scala aan nauw verweven complexe vraagstukken rondom software en applicaties. Verhoef: Een probleem is dat voor softwareapplicaties geen veiligheidsmaatregelen, geen kwaliteitsborging en geen certificerende instanties bestaan. Een vliegtuig wordt uitentreuren getest op veiligheid, uw broodrooster heeft vijf keurmerken op de bodem, uw tandarts heeft een erkend diploma en het stukje kip op uw bord heeft een uiterste houdbaarheidsdatum. Maar de software die u koopt wordt door niemand gegarandeerd, laat staan dat er een uiterste houdbaarheidsdatum op staat denk aan het Y2K-probleem. Dit klemt temeer omdat software ook wordt ingezet op plaatsen waar het mensenlevens moet redden. Bestaan daar voorbeelden van? Jazeker, menig voorval haalt de pers. Vorig jaar stierf een vrouw nadat een verkeerd bloedtype was toegediend. Een gevolg van het gemis aan regelgeving rondom software.

Marktfalen

In de softwaresector is sprake van wat PricewaterhouseCoopers noemt **traditioneel marktfalen**: van softwareprojecten zegt men dikwijls dat ze te lang duren, te veel kosten en te weinig opleveren, de beruchte 'twee-twee-half regel'. Verhoef voegt er nog een dimensie aan toe waarin het risico tot uitdrukking komt: Er is bovendien nog de vijftig-dertig-twintig regel: vijftig procent van alle projecten voldoen aan de eerder genoemde regel, of nog erger; dertig procent wordt tussentijds afgeblazen en twintig procent loopt keurig op tijd, blijft binnen budget en heeft de juiste functionaliteit. En van de oorzaken hiervan is het gebrek aan kennis rondom de dynamiek van grote systeemontwikkelingstrajecten. Bedrijven realiseren zich onvoldoende dat ze software ook moeten managen en dat bouw en implementatie van grote applicaties een afbreukrisico van wel zestig procent kan bedragen. Voor kopers is het bovendien moeilijk objectief vast te stellen in hoeverre het ene softwarepakket kwalitatief beter is dan het andere. De koper kijkt vooral naar het beperkte kostenplaatje, bijvoorbeeld de eerste release van een pakket, aldus Verhoef, terwijl de software misschien wel twintig jaar mee moet gaan. Het is in studies aangetoond dat initiele bouwkosten van een systeem in het niet vallen bij de totale gebruiks- en onderhoudskosten over een langere periode. Bovendien is er krapte op de arbeidsmarkt waardoor de capaciteit van softwarebouwers beperkt is. Als klant ben je sneller tevreden, wat moet je anders? Dit is een van de redenen dat grote banken, verzekeraars en pensioenfondsen er grote eigen softwareontwikkelafdelingen op na houden. Bij de leverancier bestaat nauwelijks enthousiasme om meer kwaliteit op te leveren dan gevraagd, want dan prijst hij zich uit de markt. Het is dus niet in zijn bedrijfsbelang om te innoveren. Zijn klanten zijn bovendien niet georganiseerd, men kan onder de heersende economische omstandigheden van schaarste geen vuist maken, en de overheid houdt zich vooralsnog afzijdig.

Innovatie is nodig

Het Ministerie van EZ zou zich er op kunnen richten om de cirkel van traditioneel marktfalen te doorbreken. Prof. Verhoef: Als EZ een aantal vooraanstaande bedrijven en kennisinstellingen bij elkaar weet te krijgen die zich realiseren dat de sector zo niet verder kan, is er een kans van slagen. Werkelijke innovaties zijn namelijk nodig. EZ zou een push kunnen veroorzaken door geld zo in te zetten dat er een omslag in denken komt rondom software: van kostenpost naar strategische asset. Een manager van een grote hardwareleverancier zei ooit dat een afgestudeerde violist aan het conservatorium die als ICT-er gaat werken even veel fouten maakt in programmatuur als iemand die van een informaticaopleiding komt. Je zou kunnen concluderen dat informatieopleidingen niet effectief zijn, of omgekeerd, dat interne opleidingen juist zeer effectief zijn. Wat ik daarmee wil zeggen is dat ik niet denk dat met het aanbieden van meer kennis het in de sector opeens veel beter gaat. Het is ook een kwestie van attitude, dat de automatiseerder leert begrijpen wat de manager wil en dat de manager software als essentiële asset leert zien.

Software als asset

Zodra men software als asset beschouwt en niet langer als kostenpost, betreedt men het domein van Software Asset Management, een nieuw sturingsinstrument. Verhoef is bezig het vakgebied Software Asset Management van de grond te trekken. Hij meent dat er een integrale strategische aanpak nodig is om software assets te managen. Door zijn unieke posities bij de universiteit, het bedrijfsleven en het Software Engineering Institute heeft hij overzicht om de problemen te zien en oplossingen te sturen. Hij is een warm voorstander om softwareapplicaties, net als mensen, gebouwen, grond, machines, geld en dergelijke als asset te waarderen en te managen. Aan assets worden eisen gesteld, beslissingen over vervanging, uitbreiding, sloop of verkoop worden op rationele gronden genomen. Er wordt getoetst aan kwaliteits- en veiligheidsnormen. Dat zou ook met software moeten gebeuren.

Efficincyslag in ICT-uitgaven

Via Software Asset Management kan men vervolgens vaststellen hoe men ICT-budgetten moet inzetten en hoe de directe en indirecte kosten en baten zich verhouden. Verhoef vindt ook de afgeleide kosten en baten interessant. Hij geeft een voorbeeld: Een organisatie moet zich afvragen of het op de lange termijn kan overleven als men nu bepaalde grote investeringen in ICT doet. Vaak wil men onder druk van de shareholder value snel scoren. Maar daarbij worden veel fouten gemaakt, omdat tussen het kortlopend en langlopend belang geen goede afweging wordt gemaakt. Bedrijven moeten hun software strategisch plannen. Het aantal bedrijven dat zijn ICT-beleid laat sturen via Software Asset Management is echter klein. Dat zijn vooral de hele grote organisaties, maar ook die denken nog sterk in termen van directe, korte termijnkosten.

Er is geen verband tussen hoeveel je uitgeeft aan IT en de prestaties ervan, wel hoe je het uitgeeft, aldus Verhoef. Dit is de kern van het probleem: hoe geef je zo efficiënt mogelijk je geld uit. Helaas wordt nog veel besteed aan onzinnige zaken, aan hypes. Als er in Business Week een openingsartikel staat dat Java het helemaal gaat maken, dan willen topmanagers dat hun ICT-afdeling zich ook hierop stort. Probeer zoiets als ICT-er maar eens met niet-technische argumenten te ontzenuwen. Met Software Asset Management kun je de *management fad of the week* de baas."

[<< vorige pagina](#)